

Z DALEKIEJ FATIMY

m.: Canta Povo de Deus
sl.: ks. K. Pasionek
harm.: B. Stepień

I. Z da - le - kiej Fa - ti - my do - noś - nie brzmi dzwon, zja -

Refren
wie - nie Ma - ry - i o - gła - sza nam on. A - ve, a - ve, a -

ve Ma - ri - a! Zdro - waś, zdro - waś, zdro - waś Ma - ry - ja!

2. Spieszymy więc wszyscy wśród zmartwień i trosk,
by w ręce Twe złożyć niepewny nasz los. *Ref.*
3. Dziewica przecudna w koronie dębu,
Jej płaszcz jak śnieg biały, Różaniec w ręku. *Ref.*
4. Objawia się dzieciom, uśmiechem darzy,
choć smutek i troska przebija z twarzy. *Ref.*

Diecezjalne Studium
Organistowskie w Rzeszowie

Materiały formacyjne dla organistów

Kwiecień 2022

Drodzy Duszpasterze i Organisci

Na początku chciałbym podziękować wszystkim tym, którzy odpowiedzieli wzięli udział w Wielkopostnym Dniu Skupienia.

W bieżących *Materiałach* kontynuujemy prezentację harmonizacji odpowiedzi mszalnych przygotowanych przez ks. dra L. Dykę wraz z krótkim komentarzem.

W związku ze zbliżającym się Triduum Paschalnym i rozpoczętej peregrynacji figury Matki Bożej Fatimskiej w naszej diecezji zachęcamy do zapoznania się ze śpiewnikami z harmonizacjami: *Zwycięzca śmierci* oraz *Fatimskiej Pani*. Oba śpiewniki zostały przygotowane przez muzyków diecezji gliwickiej i opolskiej. Zamieszczona jest harmonizacja pieśni *Z dalekiej Fatimy* (za zgodą i dzięki uprzejmości autora). Na naszej stronie internetowej można znaleźć krótkie omówienia śpiewników.

Na czas przeżywania zbliżających się Świąt Paschalnych życzymy wielu sił. Zarówno dla Duszpasterzy jak i Organistów jest to okres wyjątkowej pracy. Niech Chrystus Zmartwychwstały napelnia pokojem i obdarza potrzebnymi łaskami.

Harmonizacje odpowiedzi mszalnych (2)

Kontynuując prezentowanie harmonizacji organowej do podstawowych odpowiedzi mszalnych chcemy obecnie zająć się odpowiedzią *Amen* oraz *I z duchem twoim* w tonie II. Jego cechą charakterystyczną jest interwał sekundy wielkiej (całego tonu), który w odróżnieniu od tercji małej (charakterystycznej dla tonu I) brzmi bardziej twardo, a zarazem dostojnie, poważnie, uroczyście. Linia melodyczna odpowiedzi w II tonie jest bardziej rozbudowana. Po pierwsze – dwa występujące w tym tonie dźwięki zmieniają się częściej niż w tonie I, po drugie – w obu odpowiedziach pojawia się *pes* (dwa dźwięki na jednej sylabie – jeden niższy, drugi wyższy). Ponadto *pes* w *Amen* składa się z 2 dźwięków wydłużonych (umownie zapisanych ćwierćnutami), a *pes* w *I z duchem twoim* – z 2 dźwięków krótkich (umownie zapisanych ósemkami). Może to sprawiać pewne kłopoty czy dylematy na płaszczyźnie samej harmonii.

Pierwszy problem pojawi się w samym *Amen*. Zgodnie z klasycznymi zasadami harmonii modalnej na ostatniej sylabie akcentowanej danego członu (zwykle 2 lub 3 od końca) powinien pojawić się akord końcowy z prymą w basie i opóźnieniem w którymś z głosów, zwłaszcza jeśli nie ma go w melodii. W przypadku *Amen* w tonie II zrealizowanie tej zasady jest bardzo trudne. Warto zatem rozważyć odejście od niej na korzyść lepszego brzmienia, a także lepszego poprowadzenia wiernych od krótkiego dźwięku na sylabie *A* do dłuższych 2 dźwięków na sylabie *-men*.

Można zaproponować zatem 2 możliwości:

1. Jeśli *Amen* śpiewane jest na dźwiękach *c-c-d*, warto zacząć od akordu *F-dur* (przy czym bas i tenor będą na pierwszej sylabie unisono), następnie na pierwszym dźwięku drugiej sylaby bas poprowadzić o sekundę małą niżej na dźwięk *e* (jest to dźwięk przejściowy) po to, by na ostatnim dźwięku dotarł do dźwięku *d*, tworząc z pozostałymi głosami akord *d-moll*.

2a. Harmonizację tego samego *Amen* można rozpocząć od akordu *a-moll*, następie na pierwszym dźwięku sylaby *-men* w basie dać dźwięk *d* (już w tym miejscu jest *d-moll* z dwoma opóźnieniami), a następnie składnik dysonujący *e* w tenorze rozwiązać na *f*, co w efekcie da czysty *d-moll* na ostatniej sylabie.

2b. Inną wersją 2. możliwości jest przejście w tenorze z dźwięku *e* na *f* już na pierwszym dźwięku sylaby *-men*. Wówczas będzie na niej tylko jedno opóźnienie, które jest w melodii.

Harmonizacja *I z duchem twoim* jest dokładnie taka sama, jak w omówionym wyżej *Amen*. Różnica polega na tym, że:

1. odpowiedź rozpoczyna się od sylaby nieakcentowanej (spójnik *I*), zatem ten pierwszy dźwięk raczej należy pozostawić bez harmonii;

2. odpowiedź ma 2 akcenty, zatem konstrukcja harmoniczna (*F-d* lub *a-d*) pozwoli na klasyczną zmianę akordu w miejscu akcentuacji tekstu;

3. w tej odpowiedzi nie można zastosować wersji 2b znanej z powyższej omawianego *Amen*, ponieważ dwa ostatnie dźwięki są takie same. Wówczas rozwiązanie dysonansów nastąpiłoby nie na ostatniej sylabie, ale na poprzedniej, co nie jest brzmieniowo korzystne.

ks. Lucjan Dyka

Three musical staves labeled 1, 2a, and 2b, showing piano accompaniment for the word 'Amen'. Each staff has a treble and bass clef. Staff 1 shows a simple accompaniment. Staff 2a shows a more complex accompaniment with a dissonance on the first syllable. Staff 2b shows a similar accompaniment to 2a but with a different resolution.

Two musical staves labeled 2a and 2b, showing piano accompaniment for the phrase 'I z duchem twoim'. Each staff has a treble and bass clef. Staff 2a shows a dissonance on the first syllable. Staff 2b shows a similar accompaniment to 2a but with a different resolution.